

Strategisk röstning 1968-2022

En av fem väljare röstar i riksdagsval på ett parti som de inte tycker allra bäst om. Eller omvänt, det är bara fyra av fem väljare som röstar på sitt favoritparti. Det kan ju låta underligt att så många väljer att inte rösta på det parti de tycker är bäst. Men i ett parlamentariskt flerpartisystem där det finns en riksdagsspärr och där väljarna inte kan påverka regeringsbildningen annat än indirekt finns många rationella skäl att rösta strategiskt. Väljare kan genom en strategiska röst försöka rädda kvar ett parti som de står ideologiskt nära eller som behövs för att bilda ens önskeregering. Väljare kan också vilja försöka påverka balansen i den förda regeringspolitiken efter valet.

Valundersökningen ställer frågor både om bästa parti och partival. Andelen väljare som uppger att de röstar på ett annat parti än de tycker bäst om har ökat från 6 till 21 procent mellan 1968 och 2022. Oftast är det små partier nära fyraprocentsspärren som har en hög andel väljare som egentligen tycker bäst om ett annat parti. Småpartierna som riskerade åka ur riksdagen 2022 är ett bra exempel: Närmare hälften av Miljöpartiets väljare (46 procent) och en tredjedel av Liberalernas (34 procent) tyckte egentligen bäst om ett annat parti. Men även Centerpartiets och Kristdemokraternas väljare bestod till en dryg tredjedel av väljare som valde att frånga sin förstapreferens (båda 36 procent).

Tabell 1 Andel partiväljare med ett annat parti som förstapreferens än det som man röstat på 1968-2022 (procent)

år	Partival										Samtliga partiväljare	Antal svarspersoner
	V	S	MP	C	L	KD	M	NyD	SD	FI		
1968	17	2	-	6	14	30	13	-	-	-	6	1 279
1970	19	2	-	4	6	23	11	-	-	-	5	2 481
1973	18	1	-	8	10	19	13	-	-	-	6	1 114
1976	20	1	-	11	9	12	10	-	-	-	7	1 126
1979	4	3	-	6	10	23	6	-	-	-	5	1 229
1982	42	3	11	5	13	12	5	-	-	-	7	1 164
1985	33	2	32	10	7	25	13	-	-	-	9	1 144
1988	28	3	31	6	8	3	7	-	-	-	8	1 081
1991	15	3	30	12	11	19	8	48	-	-	11	1 053
1994	15	5	25	8	13	35	6	10	-	-	9	995
1998	23	7	9	12	8	21	8	-	-	-	12	778
2002	10	4	35	5	19	17	8	-	-	-	11	838
2006	16	7	13	10	17	11	9	-	37	-	12	859
2010	11	10	12	29	22	32	16	-	30	-	16	809
2014	29	10	24	26	27	17	12	-	46	46	20	633
2018	20	12	31	26	22	45	12	-	19	27	19	4 969
2022	10	13	46	36	34	36	14	-	20	-	21	5 773

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1968-2022.

Kommentar: Resultaten i tabellen visar andelen av partiernas väljare som röstat på partiet trots att de haft ett annat parti som bästaparti. Analysen omfattar enbart personer som partiröstat och som har uppgivit ett bästa parti på frågan om vilket parti de tycker bäst om. Under perioden 1968-2014 ingår endast svarande i eftervalsstudien i analysen. Resultaten för 2018 och 2022 bygger på samtliga svarande. Frågan om bästa parti ställdes inte i Valundersökningarnas eftervalsstudier 1956, 1960 och 1964. För fler analyser av strategisk röstning, se Oscarsson & Holmberg (2016) eller Annika Fredéns rapport [2019:2](#) i Valforskningsprogrammets rapportserie. Resultaten skiljer sig inte nämnvärt mellan etapp A (förval) och etapp B (efterval).

Tabell 2 Partiväljarnas partisympatier 2022 (procent)

Partival 2022	Bästa parti									procent	Antal svar
	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	Annat		
Vänsterpartiet	90	8	2	0	0	0	0	0	0	100	423
Socialdemokraterna	4	87	2	2	2	2	0	1	0	100	2052
Miljöpartiet	18	24	54	3	2	0	0	0	0	100	434
Centerpartiet	0	11	1	64	15	6	2	0	0	100	413
Liberalerna	0	4	0	5	66	20	5	1	0	100	302
Moderaterna	0	4	0	2	3	86	3	3	0	100	999
Kristdemokraterna	1	3	0	2	4	21	64	5	0	100	307
Sverigedemokraterna	0	3	0	0	1	12	3	80	20	100	818
Annat parti	3	7	0	1	0	4	1	4	5	100	25

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet: Valundersökningarna 1968-2022.

Kommentar: Resultaten i tabellen visar andelen av partiernas väljare som röstat på partiet trots att de haft ett annat parti som bästaparti. Analysen omfattar enbart personer som partiröstat och som har uppgivit ett bästa parti på frågan om vilket parti de tycker bäst om. Under perioden 1968-2014 ingår endast svarande i eftervalsstudien i analysen. Resultaten för 2018 och 2022 bygger på samtliga svarande. Frågan om bästa parti ställdes inte i Valundersökningarnas eftervalsstudier 1956, 1960 och 1964. Resultaten skiljer sig inte nämnvärt mellan etapp A (förval) och etapp B (efterval).